

Promemorian - Uppdrag att möjliggöra bättre tillgång till hälso- och sjukvård i hela landet genom främjande av etablering i glesbygd

Remiss från Socialdepartementet
Remisstid den 17 november 2023

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Socialdepartementet har remitterat promemorian *Uppdrag att möjliggöra tillgång till hälso- och sjukvård i hela landet genom främjande av etablering i glesbygd* till Stockholms stad för yttrande. Syftet med promemorian har varit att utreda och ge förslag på hur småskalig hälso- och sjukvårdsverksamhet kan anslutas till offentligt finansierad öppen vård på ett sätt som skapar långsiktighet och bättre förutsättningar för tillgång till en jämlik vård i hela landet. Förslagen ämnar främst stimulera mindre hälso- och sjukvårdsaktörers etablering i glesbygd.

I promemorian lämnas följande förslag:

- Upphandlande myndigheter ska beakta mindre företags möjligheter att delta i upphandlingar av hälso- och sjukvårdstjänster
- En statlig myndighet ska bemyndigas att ta fram föreskrifter samt få ett tillsynsuppdrag på området
- De så kallade ersättningslagarna ska upphävas
- En förordning om statsbidrag till vissa vårdgivare i glest befolkade områden ska beslutas
- Socialstyrelsen ska pröva ansökningar om bidrag, bemyndigas att meddela föreskrifter på området samt följa upp och utvärdera bidraget
- En statlig myndighet bör ges i uppdrag att utvärdera gällande ersättningssystem och ta fram nationella rekommendationer på området

- Regeringen bör överväga ökad statlig styrning inom ett antal centrala områden för kompetensförsörjningen
- Regeringen bör överväga ytterligare åtgärder i syfte att främja tillgången till jämlik vård i glest befolkade områden

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser att förslagen i promemorian är positiva i sin helhet. Dock anser man att förslagen inte är angelägna för Stockholm då staden inte är glesbygd. I det fallet att de föreslagna förändringarna ändå kan komma att påverka förutsättningarna även för landets kommuner och tätorter efterfrågar Stockholm stad en utförligare redogörelse för detta.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Att det finns förutsättningar för att tillgodose invånarnas behov av välfärdstjänster, inklusive hälso- och sjukvård, anser jag är en väsentlig del av ansvaret att bedriva en jämlik vård och omsorg i hela landet. För mig är det dock tveksamt om tillkomsten av fler privata aktörer ger bättre förutsättningar för att tillgodose invånarnas behov av välfärdstjänster, inklusive hälso- och sjukvård eller om det snarare är en risk att resultatet leder till kvalitetsförsämringar och personalneddragningar inom det offentliga utbudet som finns i regionen.

Även om Stockholms stad inte är en glesbygd och att det därför inte heller är tydligt i promemorian att staden kan komma att beröras av förslagen, så är de utmaningar som hälso- och sjukvården möter inom kompetensförsörjning något som delas av många regioner och kommuner i landet oavsett storlek. Region Stockholm flaggar bland annat för att stor brist på yrkesutbildad kompetens väntas inom vård- och omsorgsyrskena de närmaste tio åren, med ett prognostiserat underskott på 17 000 personer till år 2035. Jag anser därför att förslaget om ett ökat statligt ansvarstagande avseende framtida kompetensförsörjning är positivt.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Stockholm den 1 november 2023

Alexander Ojanne

Bilaga

Remiss - Promemorian - Uppdrag att möjliggöra bättre tillgång till hälso- och sjukvård i hela landet genom främjande av etablering i glesbygd, Dnr Ks 2023/901-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Syftet med promemorian, som har utarbetats av Socialdepartementet, har varit att utreda och ge förslag på hur småskalig hälso- och sjukvårdsverksamhet kan anslutas till offentligt finansierad öppen vård på ett sätt som skapar långsiktighet och bättre förutsättningar för tillgång till en jämlik vård i hela landet. Förslagen ämnar stimulera mindre hälso- och sjukvårdsaktörers etablering i glesbygd samt skapa förutsättningar för att kunna upphäva lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning, förkortad LOL, och lagen (1993:1652) om ersättning för fysioterapi, förkortad LOF.

I betänkandet *God och nära vård – En reform för ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem* framgår att hälso- och sjukvården behöver använda all befintlig vårdkompetens för att klara omställningen till god och nära vård och att det därför ska vara möjligt för såväl mindre som större privata aktörer att verka i den offentligt finansierade hälso- och sjukvården. Denna uppfattning genomsyrar även lagförslagen i promemorian.

Mot bakgrund av de olika villkor som råder i landet i fråga om tillgång till hälso- och sjukvårdstjänster förs en problematiserande diskussion kring själva begreppet ”jämlik vård”. De förslag som lämnas och bedömningar som görs utgår från de specifika förutsättningar som råder i glest befolkade områden och omfattar alla vårdgivare, oavsett storlek och, i vissa fall, driftsform. Flera frågor i promemorian är emellertid beroende av det generella kompetensförsörjningsläget.

I promemorian lämnas följande förslag:

Upphandlande myndigheter ska beakta mindre företags möjligheter att delta i upphandlingar av hälso- och sjukvårdstjänster

Det föreslås att den upphandlingsrättsliga lagstiftningens intentioner att främja mindre företags deltagande i offentliga upphandlingar uttryckligen ska anges i de upphandlingsrättsliga lagarna i fråga om hälso- och sjukvårdstjänster. Denna del av förslaget innebär inte någon egentlig ändring av gällande rätt, utan utgör ett förtydligande.

Det föreslås vidare att de upphandlande myndigheterna ska dokumentera sina överväganden i fråga om skyldigheten att beakta intresset och, i förekommande fall, hur skyldigheten har fullgjorts i upphandlingen. De ska också besluta om riktlinjer för hur intresset ska beaktas.

En statlig myndighet ska bemyndigas att ta fram föreskrifter samt få ett tillsynsuppdrag på området

Det föreslås att Konkurrensverket genom lag och förordning ska ansvara för att meddela föreskrifter om vad som behövs för att uppfylla kravet på riktlinjer för hur mindre företags deltagande i upphandlingar av hälso- och sjukvårdstjänster ska beaktas. Vidare föreslås att myndigheten ska utöva tillsyn över dessa föreskrifter samt få förelägga en upphandlande myndighet som inte fullgör sina skyldigheter på området att fullgöra dem.

De så kallade ersättningslagarna ska upphävas

Det föreslås att LOL och LOF och tillhörande förordningar ska upphävas. LOL och LOF, som under en övergångsperiod om sju år fortsatt ska tillämpas för de aktörer som redan verkar inom ramen för dessa lagar, föreslås upphöra vid utgången av 2025, förutsatt att ett beslut om upphävande tas 2024.

En förordning om statsbidrag till vissa vårdgivare i glest befolkade områden ska beslutas

Det föreslås att regeringen beslutar om en tillfällig förordning om statsbidrag, som vissa vårdgivare som är verksamma i glest befolkade områden ska kunna ansöka om. Syftet med bidraget är att uppfylla målet om vård på lika villkor i hela landet. För att kunna få bidraget ska vissa krav på avstånd till en annan vårdmottagning samt öppettider för vårdmottagningen vara uppfyllda.

Socialstyrelsen ska pröva ansökningar om bidrag, bemyndigas att meddela föreskrifter på området samt följa upp och utvärdera bidraget

Det föreslås att Socialstyrelsen ska pröva ansökningar om bidrag enligt förordningen samt bemyndigas att ta fram föreskrifter om beräkningen av bidraget och om verkställigheten av förordningen.

En statlig myndighet bör ges i uppdrag att utvärdera gällande ersättningssystem och ta fram nationella rekommendationer på området

Regeringen bör, enligt promemorian, ge en statlig myndighet, förslagsvis Socialstyrelsen, i uppdrag att se över utformningen av olika ersättningssystem inom primärvården och övrig öppen vård och deras effekter på hälso- och sjukvårdens resultat och arbetsmiljön för vårdens medarbetare. Socialstyrelsen bör även få i uppdrag att ta fram vägledande rekommendationer på området som stöd för huvudmännen.

Regeringen bör överväga ökad statlig styrning inom ett antal centrala områden för kompetensförsörjningen

Det råder stora utmaningar med kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården. Mycket arbete sker på området, men det är inte alltid koordinerat. Regeringen bör, enligt promemorian, överväga att ta ett helhetsgrepp på problematiken genom att ge en statlig myndighet ett permanent uppdrag att studera och följa upp utvecklingen på området. Regeringen bör även överväga ökad statlig styrning inom flera områden som är av betydelse för kompetensförsörjningen, som fortbildning för hälso- och sjukvårdens medarbetare och ett mer ändamålsenligt nyttjande av kompetenserna inom vården.

Regeringen bör överväga ytterligare åtgärder i syfte att främja tillgången till jämlik vård i glest befolkade områden

För att uppnå målsättningen om jämlik vård i glest befolkade områden krävs ytterligare åtgärder. Det bedöms att kunskap om glesbygdsmedicin bör ingå i relevanta vårdutbildningar och i fortbildningsinsatser för hälso- och sjukvårdens medarbetare. Förutsättningarna för forskning rörande primärvård i allmänhet, och i glest befolkade områden i synnerhet, bör stärkas.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 5 oktober 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Staden bedriver hälso- och sjukvård inom flera olika verksamhetsområden. De flesta av dessa verksamheter bedrivs inom ramen för kommunfullmäktiges mål 1.3 *Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst* och 1.4 *Stockholm ska vara en bra stad att åldras i – med god omsorg och stor trygghet*.

Att förutsättningarna för att tillgodose invånarnas behov av välfärdstjänster, inklusive hälso- och sjukvård varierar kraftigt över landet som helhet beror på en rad olika faktorer. Stadsledningskontoret instämmer i betydelsen av en god tillgång till en jämlik vård och omsorg i hela landet. Många av de utmaningar som hälso- och sjukvården står inför, och då främst den rörande kompetensförsörjning delas av så väl landets samtliga regioner som kommuner. Ett ökat statligt ansvarstagande avseende framtida kompetensförsörjning är positivt.

Stadsledningskontoret kan i övrigt konstatera att syftet med promemorian, att möjliggöra bättre tillgång till hälso- och sjukvård i hela landet genom främjande av etablering i glesbygd, inte direkt kan anses vara en angelägenhet som direkt berör Stockholms stad, vare sig i egenskap av tätort eller kommun. De förslag som presenteras berör regionernas ansvarsområde och är specificerade till de områden som kan definieras som glesbygd.

I det fallet att de föreslagna förändringarna ändå kan komma att påverka förutsättningarna även för landets kommuner och tätorter efterfrågar Stockholm stad en utförligare redogörelse för detta.

Stadsledningskontoret föreslår att remissen *Promemorian - Uppdrag att möjliggöra bättre tillgång till hälso- och sjukvård i hela landet genom främjande av etablering i glesbygd* anses besvarad med vad som sägs i detta tjänsteutlåtande.